

22. møde.

Onsdag den 15. november kl. 14.

Formanden: Det må være naturligt, at vi, inden vi går til dagens gerning, mindes ofrene for den grufulde ulykke, der skete, da skibet „Teddy“ sank.

Vi ved jo, at en ulykke af dette omfang vil bringe sorg i mange hjem over det ganske land. Det vil altid være sådan, at dagens gerning med alt for korte mellemrum kræver ofre af menneskeliv. Når vi da standser op, fordi en ulykke har et sådant omfang, at dens virkninger føles i vide kredse, lægger vi deri ikke blot vor medleven i de efterladtes sorg, men også vor dybeste ærbødighed for de mange, der pligtopfyldende øver deres gerning, uanset at de ved, at der kan blive tale om at yde livet som indsats.

I denne ånd beder jeg tingets medlemmer ære mindet om de savnede.

(Medlemmerne påhørte stående formandens mindeord).

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om civilforsvaret.

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om midlertidigt tillæg til visse ydelser i henhold til ulykkesforsikringsloven, loven om invaliderente m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige samt loven om invalideforsørgelse.

Medlem af folketinget Skræppenborg-Nielsen har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvad agter ministeren at gøre for i fremtiden at hindre, at fredelige vejfarende på offentlig vej bliver tilbageholdt af militæret og sigtet for spionage?“

Medlem af folketinget Vivike har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan forsvarsministeren give en forklaring på, hvorfor søværnets operative kommando ikke reagerede på meldingen om motorskibet „Teddy“'s forlis natten mellem den 13. og 14. november?“

Spørgsmålene vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i dag.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeren (Lars P. Jensen): Jeg skal herved tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændringer i lov om civilforsvaret.*

Den nugældende civilforsvarslov, der er stadfæstet den 1. april 1949, angiver de opgaver, som civilforsvaret har, og fastlægger civilforsvarets organisation. Loven er en rammelov, og civilforsvaret forudsættes at skulle opbygges gennem en langtidsplanlægning under hensyntagen især til krigsmidlernes udvikling, forswarets opgaver samt de til formålet givne bevillinger.

På grundlag af 1949-loven er der i de forløbne 12¹/₂ år blevet skabt en civilforsvarsorganisation og et civilforsvar, således som jeg nærmere har gjort rede for det over for det høje folketing i mødet den 2. november.

Imidlertid har der i de år, der er gået siden lovens vedtagelse, på en lang række områder fundet en udvikling sted, som ikke kunne forudses i 1949, og som har gjort det nødvendigt — eller dog ønskeligt — at ændre loven, og dette gælder både med hensyn til civilforsvarets opgavesæt og med hensyn til dets organisation.

I det fremsatte lovforslag er samlet alle de ønsker om ændringer, der er opstået i de forløbne år, og som indenrigsministeriet har ment burde fremmes. Forslagene er blevet indarbejdet i loven, uden at der her-

[Indenrigsministeren.]

ved er forandret noget i dennes oprindelige struktur eller hovedindhold.

Af de foreslåede ændringer skal jeg indlede med at omtale de mest vidtgående for derefter kort at redegøre for de andre, mindre omfattende ændringer, idet jeg i øvrigt med hensyn til enkeltheder tillader mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget.

Den første ændring, jeg vil nævne, er nr. 1, hvor civilforsvarets opgavesæt foreslås formuleret på en sådan måde, at der dels tages hensyn til de opgaver, som for fremtiden sorterer under det civile beredskab, dels åbnes mulighed for at udnytte civilforsvaret i større katastrofetilfælde i fredstid. Man har herved ikke alene naturkatastrofer for øje, men også sådanne ulykker med vidtstrakte virkninger, som samfundet kan udsættes for som følge af den nyere tids tekniske udvikling.

Andre ændringsforslag, jeg vil omtale, er numrene 18-24, som tilsigter at begrænse de civilforsvarsmæssige opgaver, der i dag påhviler politimestrene. Ifølge den nugældende lov omfatter politiets civilforsvarsforpligtelser ikke alene de politimæssige opgaver, men tillige mere socialtbetonede opgaver såsom oprettelse af hjælpestationer og etablering af forplejnings- og indkvarteringsordninger under evakuering. Da det må forudses, at de politimæssige opgaver under en krig i sig selv vil lægge meget stærkt beslag på politimestrene, foreslås det at overflytte de omtalte socialtbetonede opgaver til kommunerne. Ændringsforslagene er formuleret i forståelse med politiets myndigheder og organisationer og har været drøftet med repræsentanter for kommunerne, som har erklæret sig indforstået hermed.

Det tredje ændringsforslag af mere indgribende betydning er nr. 33 om indsættelse af værnepligtige i civilforsvaret. Som bekendt fandt der under 2. verdenskrig indkaldelser sted af værnepligtige til civilbeskyttelse, dels de såkaldte frinumre, dels personer, der var blevet kasseret på sessionen, men hvis helbredstilstand ikke var til hinder for at lade dem deltage i civilbeskyttelsestjeneste. Størstedelen af de indkaldte deltog i den såkaldte CB-tjeneste, medens en mindre del blev indrulleret i de såkaldte CBU-kolonner, der dannede forlø-

bere til det nuværende civilforsvarskorps. Ved reorganiseringen af civilforsvaret efter krigen drøftede man, om værnepligten skulle opretholdes inden for civilforsvaret, og resultatet blev, at man besluttede kun at udskrive værnepligtige til tjeneste i civilforsvarskorpset, medens man i øvrigt forlod sig på frivillig medvirken inden for de øvrige grene af civilforsvaret. For alle eventualiteters skyld besluttedes det dog at undlade at ophæve loven af 25. juni 1940 om udskrivning af værnepligtige til civilbeskyttelsesarbejde.

I de siden 1949 forløbne år har de frivillige udført et fortrinligt arbejde i civilforsvaret både gennem Danske Kvinders Beredskab og i øvrigt, men det er i de senere år blevet mere og mere tydeligt, at de frivilliges indsats ikke slår til. På den ene side er mandskabsbehovet vokset i takt med civilforsvarets udvikling, og på den anden side er tilgangen af frivillige stagneret, uden at der er udsigt til en varig ændring til det bedre. Det er især inden for den lokale hjælpetjeneste i byerne — og her specielt de større byer — at mangelen er alvorlig, medens sogneværnene, bedriftsværnene, karréværnene etc. ikke har større mandskabsproblemer.

Den lokale hjælpetjeneste står derfor i fare for at blive alvorligt svækket, hvis ikke tingenes tilstand ændres, og der er i løbet af de senere år gentagne gange over for indenrigsministeriet af kommunerne rejst spørgsmål om afhjælpning af miseren. For i nogen grad at råde bod herpå har regeringen i 1960 besluttet at stille enkelte af civilforsvarskorpsets ældre årgange til rådighed for den lokale hjælpetjeneste, og der er på denne måde mønstret i alt ca. 5 000 mand. Dette kontingent tilgodeser imidlertid kun en mindre del af det behov for personel, som foreligger, og det er vel også et spørgsmål, om det er rimeligt at trække så stærkt på disse ældre årgange. Civilforsvarsstyrelsen har derfor indstillet til indenrigsministeriet, at man på ny sætter loven af 25. juni 1940 om udskrivning af værnepligtige til civilbeskyttelsestjeneste i kraft, således at man ved en ændring i loven åbner mulighed for også at indkalde dem, der på session udskrives til tjeneste i hjemmeværnet uden at blive indkaldt hertil. Endvidere peger civilforsvarsstyrelsen på det ønskelige

[Indenrigsministeren.]

i som en reserve at kunne disponere over ældre årgange af forsvaret og af civilforsvarskorpset.

Indenrigsministeriet er enigt med civilforsvarsstyrelsen i, at det, som forholdene har udviklet sig, vil være nødvendigt at gøre brug af værnepligtige inden for civilforsvaret, for at dettes effektivitet ikke skal lide skade. Det er her især den lokale hjælpe-tjeneste, man har for øje, men man forbeholder sig at kunne anvende de værnepligtige også inden for andre grene af civilforsvaret, i første række i politiets tjeneste. I stedet for, som af civilforsvarsstyrelsen foreslået, at gøre brug af loven af 1940 med ændringer vil ministeriet imidlertid foretrække at indarbejde disse regler i civilforsvarsloven af 1949. Det er dette, man har gjort under forslaget til nr. 33, hvortil slutter sig nr. 8 om overførsel af ældre årgange af civilforsvarskorpset, og nr. 35 om en tilsvarende overførsel af forsvarets ældre årgange.

Den foreslåede værnepligt, om hvis enkeltheder jeg tillader mig at henvise til lovforslaget og de til dette knyttede bemærkninger, må betragtes som meget lempelig. Den nærmere uddannelsesplan og retningslinjerne for de pågældendes indsættelse i civilforsvaret vil til sin tid blive drøftet med samtlige de interesserede parter, herunder repræsentanter for de frivillige organisationer, idet der såvel fra indenrigsministeriets som civilforsvarsstyrelsens side lægges den største vægt på at tilvejebringe en ordening, hvorved man sikrer bevarelsen af det frivillige element i civilforsvaret.

En række af de øvrige ændringsforslag er af rent redaktionel karakter eller fremtræder som en ajourføring af loven, nødvendiggjort af senere tilkomne love, bl. a. vedrørende forsvaret. Atter andre ændringsforslag tjener til at fjerne uklarheder i den nugældende lov. Dette gælder f. eks. ændringsforslagene nr. 34 og 35. Disse ændringsforslag mener jeg at kunne lade ligge her og i stedet koncentrere mig om de øvrige ændringsforslag.

Som indledningsvis omtalt har den siden civilforsvarslovens vedtagelse i 1949 skete udvikling nødvendiggjort, at civilforsvaret tager nye opgaver op og ændrer nogle af de hidtidige, ligesom de organisatoriske forhold har måttet revideres. Forslagene under nr. 2, 3, 4, 23 og 28 tjener til gennemførelse af den nødvendige omlægning. En del af denne har i øvrigt kunnet gennemføres administrativt.

Ændringsforslaget nr. 6 tjener til at imødekomme det ønske, der under folketingsforhandlingerne forud for vedtagelsen af loven af 23. december 1959 om det civile beredskab blev fremsat om at give det folketingsudvalg på 11 medlemmer, som skal følge arbejdet inden for det civile beredskab, lejlighed til også at blive holdt orienteret om arbejdet inden for civilforsvaret.

Ændringsforslaget nr. 32 står i forbindelse med den udbygning af det kommunale civilforsvar, som indsættelsen af de værnepligtige vil medføre, og åbner mulighed for at lade statskassen deltage i de forøgede kommunale administrationsudgifter.

Ændringsforslaget nr. 43 beskæftiger sig med den situation, at en værnepligtig, der er indkaldt til tjeneste i civilforsvarskorpset, nægter at give møde. Man har her fundet det rimeligt at behandle spørgsmålet på samme måde, som hvor der er tale om personer, der er indkaldt til civilt arbejde, og som nægter at give møde i lejren. I sådanne tilfælde vil de pågældende først blive ikendt en kortere frihedsstraf for derfor, såfremt de fortsat nægter at give møde, at blive idømt fængselsstraf af en længde svarende til den tid, i hvilken de skulle gjort tjeneste i lejren.

Med disse ord tillader jeg mig at anbefale det fremsatte lovforslag til det høje tings velvillige behandling.

Socialministeren (Bundvad): Jeg har her ved den ære at fremsætte forslag til lov om ændring i lov om midlertidigt tillæg til visse ydelser i henhold til ulykkesforsikringsloven, loven om invaliderente m. v. til tilskadekomne